

Samen leven - omgang met elkaar

Liturgiesuggesties:

Gemeente van onze Here Jezus Christus, jongens en meisjes, broeders en zusters,

Ik las de afgelopen week voor de aardigheid het beroemd geworden boekje van Jan Kuitenbrouwer getiteld: Turbo-taal.

Een verzameling modieuze en eigentijdse woorden in flitsend taalgebruik.

Het viel mij bij het lezen op ... hoe gemakkelijk jongeren elkaar een etiket opplakken.

Ik heb mijn woordenschat weer eens kunnen uitbreiden, dat wel.

Een paar voorbeelden?

- Een sukkel heet tegenwoordig een 'watje' of een 'sappo'.

- Een zwijgzaam type waar niet mee te lachen valt wordt in hedendaags

jongerendialect: een 'saggo' of een 'chaggo' genoemd.

- Een domkop is een 'dombo', of een 'dumbo'.

Dan heb je ook nog de 'arro', de 'kakker', en de 'buma'.

In ieder geval zijn het allemaal 'bojo's'.

Zo gaan we blijkbaar tegenwoordig om met elkaar?

Snelle woorden ...

Snelle daden ? - of juist niet.

Turbo. Op school en op het werk.

*

Samen leven - omgang met elkaar.

Kerntekst voor vanmiddag, jongelui, broeders en zusters, is Mattheüs 7 vers 12.

"Alles nu wat gij wilt, dat u de mensen doen, doet gij hun ook aldus!".

In Mattheüs 5 - 7 is de Here Jezus aan het woord.

We noemen die bijbelhoofdstukken ook wel de Bergrede.

Zo begint immers hoofdstuk 5: "Toen Hij nu de scharen zag, ging Hij de berg op, en nadat Hij Zich had nedergezet, kwamen zijn discipelen tot Hem. En Hij opende zijn mond en leerde hen, zeggende: ..."

En dan volgen de Zaligsprekingen.

Turbo-woorden: Zalig de ...

En die bekende woorden over zout der aarde en licht der wereld.

Wat Jezus in Mattheüs 5-7 (in de Bergrede) aan zijn discipelen en aan ons wil leren is ... wat er van je verwacht wordt als je christen wilt zijn in deze wereld.

Jezus vertelt op de berg over het Koninkrijk van God.

Wat het betekent als God in jouw leven Koning is geworden.

Je zou die hoofdstukken uit de Bijbel nog eens goed moeten lezen.

Want hierin vertelt Jezus hoe mensen in dat Koninkrijk met elkaar moeten omgaan.

Wat er van de mensen, van de burgers van dat Koninkrijk wordt verwacht.

Hoe ze zullen zijn, naar de bedoeling van God.

Wisten de mensen dat dan niet?

Wisten de mensen dan niet hoe ze met God en met elkaar moesten omgaan?

Ja, natuurlijk wisten zij dat wel.
Ze hadden een Bijbel, een Oude Testament - net als wij.
Ze hadden de Tien Geboden - net als wij.
Maar om dat Koninkrijk van God te mogen binnengaan - zo zegt Jezus het ook - moet je overvloedig zijn in gerechtigheid.
Dat is het woord waar het in de Bergrede om draait.
Het doen van ... gerechtigheid.

Wat Jezus daarmee bedoelt?

Gerechtigheid, jongens en meisjes, broeders en zusters, is in de taal van de Bijbel ...
doen wat van je verwacht wordt.

Functioneren naar je bedoeling.

Het omgekeerde: Dat is ... niet-doen wat er van je verwacht wordt.

In de taal van de Bijbel: zondigen.

Dan ben je een deug-niet, je deugt niet.

Je schiet dan aan je doel voorbij.

God wil dat je werkelijk mens bent ... voor Hem en voor je medemensen.

Dat je je houdt aan de afspraken met God en dat je ook ten opzichte van die ander, je
naaste, trouw bent, te vertrouwen bent.

Wie zo leeft ... beantwoordt aan z'n doel.

Op zo iemand kun je aan.

Die kun je vertrouwen.

Die is een volgeling van Jezus.

Die krijgt een plaats in het Koninkrijk van God.

*

Wat dat in de praktijk van elke dag betekent maakt Jezus heel concreet duidelijk aan
de hand van een vijftal voorbeelden.

Spreekende voorbeelden, korte puntige uitspraken, forse en kleurrijke uitvallen.

Ze hebben allemaal te maken met onze vragen van vanmiddag: Hoe ga je eigenlijk
om met elkaar?

1. Je mag elkaar niet doodslaan!

"Gij hebt gehoord, dat tot de ouden gezegd is: Gij zult niet doodslaan; en: Wie
doodslag pleegt, zal vervallen aan het gerecht.

Maar ik zeg u: Een ieder, die in toorn leeft tegen zijn broeder, zal vervallen aan het
gerecht.

Wie tot zijn broeder zegt: Leeghoofd, zal vervallen aan de Hoge Raad, en wie zegt:
Dwaas, zal vervallen aan het helle vuur."

Je mag elkaar niet doodslaan.

Akkoord, zeggen we dan.

Vermoedelijk zal niemand van ons zich hieraan bezondigd hebben.

Er zitten hier geen moordenaars.

We doen niemand kwaad, geen vlieg.

We geven ieder het zijne.

Keurige mensen, dat zijn we, of niet soms?

Maar nu positief ...

Geven we elkaar dan de ruimte ... in het land van de belofte, in Gods goede aarde?
Maken we het voor die ander mogelijk om ook te leven zoals wij graag zouden willen leven?

"Alles nu wat gij wilt, dat u de mensen doen, doet gij hun ook aldus!".

Even concreet, want dat zouden we zijn:

* Je leeft in toorn met een medemens?

Je zou hem wel je-weet-niet-wat kunnen doen?

Je kunt hem luchten noch zien.

Je negeert hem, ontkent hem als medemens.

Je maakt hem het leven zuur, misschien.

Je praat niet meer met hem.

Je draait je hoofd om als je hem ziet, op school, op je werk.

Je hebt hem uit je leven gestoten.

Wat is dát dan?

* Je veroordeelt een ander, omdat hij anders is, anders doet, anders denkt.

Je doet alsof hij geen mens van God is.

Je verkettert hem, je discrimineert hem.

Je hoopt dat iedereen zo over hem denkt ...

Sjaggo, dombo, homo.

Wat is dát dan?

Broeiende toorn, elkaar afmaken, elkaar het leven zuur maken, elkaar doodverklaren of doodpesten, elkaar discrimineren, elkaar met turbotaal verketteren.

Is dat het leven mogelijk maken?

Of is dat even 'strafbaar' als die ene uithaal die dodelijk werd ... en door de rechter wordt afgestraft?

Mag je thuis nog even over doorpraten met elkaar.

Gods NEE tegen de doodslag is Gods JA tegen het leven.

Tegen het recht op mens-zijn, tegen het anders-zijn van de ander.

Wat God van ons als christenen vraagt?

Aanvaarding en vergeving, verzoening en welwillendheid, broederschap en vriendschap.

Je handen niet alleen thuis houden, maar je handen juist uitsteken.

Je arm om iemand heenslaan.

Iemand bij de hand nemen en vasthouden.

De hand op iemand leggen.

Niet-doodslaan dat is: Elkaar het leven mogelijk maken, omdat óns het leven mogelijk is gemaakt.

*

2. Niet echtbreken.

"Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Gij zult niet echtbreken. Maar Ik zegt u: Een ieder, die een vrouw aanziet om haar te begeren, heeft in zijn hart reeds echtbreuk met haar gepleegd."

Wat Jezus van ons vraagt - of we nu getrouwd zijn of niet - is het verbond van de trouw volstrekt serieus te nemen.

Ik ga daar vanmiddag niet al te diep op in, maar die woorden van Jezus hebben natuurlijk alles te maken met hoe wij - in seksueel opzicht - met elkaar omgaan.

Vóór het huwelijk en ín het huwelijk.

En het heeft natuurlijk ook alles te maken met die verschrikkelijke soapseries op de t.v. waar mannen en vrouwen blijkbaar alleen in bed met elkaar kunnen omgaan.

Over trouw gesproken.

Niet voor niets wordt in de Bijbel het beeld van het huwelijk telkens weer gebruikt om de relatie tussen God en een mens aan te geven.

Wie andere goden achter naloopt is ontrouw, pleegt echtbreuk.

De liefde van de Here Jezus Christus voor zijn gemeente is bron en norm voor de liefde tussen een gelovige man en een gelovige vrouw, een jongen en een meisje, dat van Christus houdt.

In Hem zien we hoe God de omgang met elkaar bedoeld heeft.

Uit zijn liefde putten we de kracht om elkaar lief te hebben.

*

3. Uw eden niet breken.

"Wederom hebt gij gehoord, dat tot de ouden gezegd is: Gij zult uw eed niet breken, doch de Here uw woord gestand doen.

Maar Ik zeg u, in het geheel niet te zweren ...

Laat het ja, dat gij zegt, ja zijn, en het neen, neen; wat daar bovenuit gaat, is uit de boze."

Het derde voorbeeld van Jezus, jongens en meisjes, broeders en zusters, heeft alles te maken met betrouwbaarheid.

Hoe betrouwbaar ben je eigenlijk?

Kan die ander - op school en op het werk - op je aan?

Je zult ongetwijfeld hebben gehoord of gelezen dat meer dan de helft van alle winkeldiefstallen gepleegd wordt door het eigen personeel.

We verbazen ons tegenwoordig over niets meer.

Je zult betrouwbaar zijn, zegt Jezus tegen zijn volgelingen.

Overall, wat je ook zegt en wat je ook doet, sta je voor Gods aangezicht.

Hoe gaan we met elkaar om ... in een van leugen en bedrog vergiftigde samenleving?

Je zult betrouwbaar zijn, zegt Jezus.

Je zult zo moeten leven dat mensen op je aan kunnen.

Op wat je zegt en ... op wat je doet.

*

4. Oog om oog, tand om tand.

"Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Oog om oog en tand om tand.

Maar Ik zeg u, de boze niet te weerstaan ..."

Je fiets gestolen, ... dan pik je er toch één terug?

Wie een ander iets heeft afgenomen moet in gelijke munt terugbetalen.

Die ander trapte op je tenen ... een flinke schop onder z'n ... krent.

Als iemand mij iets aandoet, zet ik het hem betaald: Ik geef hem wat hem toekomt.

Vooraf kinderen kunnen er wat van.

Oog om oog ... tand om tand.

Hoe vaak moet je als ouder niet als vreedstichter optreden?

Over vrede-stichten gesproken ...

De oorlog in het voormalige Joegoslavië duurt al meer dan een jaar.

Serven en Kroaten.
Christenen en moslims.
Ze zijn van de duivel bezeten.

Maar kijk vanmiddag nu eens naar jezelf.
Jezus zegt: Wie je slaat op de rechterwang, keer hem ook de andere toe.
Of: Hoeveel maal moet je je broeder vergeven?
Ik zeg je, niet tot zeven maal toe, maar tot zeventig maal zeven maal.
Eigenlijk zijn de voorbeelden die Jezus geeft best wel grappig.
Je ziet het voor je.
Iemand beledigt je, hij slaat op je rechterwang, en je keert hem de andere toe.
Iemand spant een proces tegen je aan en vraagt je het hemd van je lijf, en je zegt:
Alsjeblieft, hier heb je ook mijn jas.
Iemand zegt tegen je: Ik sta boven je, dus heb ik er recht op dat je één kilometer met me meefiets, en je zegt: Nee, ik ga er twee met je mee.
Wat gebeurt er dan ...?
Precies, de ander staat versted, hij ontspant zich, hij is verbijsterd of hij begint te lachen.
Ineens is er de mogelijkheid van een nieuwe omgang met elkaar.
Zo doorbreekt Jezus het schema van ik-tegenover-jou, ik-meer-dan-jij.
Denk maar aan het inspirerende voorbeeld dat Jezus zelf gaf aan zijn discipelen.
Hij waste ze niet alleen de voeten.
Hij waste ze ook de oren ...
Onder ons gaat het anders.
Toe nou ...!

Hoever we dan moeten gaan?
Er staat in de Bergrede: Geef hem die van je vraagt, ... wijs hem niet af die van je lenen wil.
Dus iedereen maar geven, iedereen maar lenen?
Je helemaal uitkleden?
Natuurlijk niet.
Daar gaat het helemaal niet om.
Wat dan wel ... ?
Doen wat je kunt, méér dan dat wat je denkt te kunnen doen.
Weten: Wat is er mij veel gegeven en vergeven!
En wat zou ik daarom zelf niet kunnen doen!
De eerste zijn in het de-minste-zijn ...
Hoever moeten we gaan in onze omgang met elkaar?
Zover mogelijk.

*

5. Mijn vijand liefhebben.
"Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Gij zult uw naaste liefhebben en uw vijand haten zult gij haten.
Maar Ik zeg u: Hebt uw vijanden lief en bidt voor wie u vervolgen, opdat gij kinderen moogt zijn van uw Vader, die in de hemelen is; ..."

Dat is het allerhoogste topje van de spits van de berg in de omgang met elkaar.
Je naaste liefhebben, ... dat is al heel wat.
Je naaste, dat is degene die nabij is: je familie, je vrienden, je buren, je klasgenoten,
je collega's.
Die liefhebben, dat is veel.
Hoeveel mensen komen daar niet eens aan toe.
Die hebben juist altijd wat met hun naasten.
Moeilijkheden met je naasten ... Foei!
Het zijn je eigen mensen.
Je kunt nog verwachten dat je wat terugdoen.
Bovendien: het staat zo gek!
Je naaste niet helpen, je naaste niet groeten, je naaste links laten liggen.
Maar de vijand ...!
Dat zijn de mensen met wie je iets hebt, met wie je eigenlijk niets te maken wilt
hebben, waar je tegen bent, die je volslagen vreemd zijn, die je iets aangedaan
hebben, die zo zijn dat je er geen enkele band mee voelt!
Iedereen kan dat invullen.
We hebben allemaal onze 'vijanden'.
En wat zegt Jezus? Liefhebben?

Nu is liefhebben in de Bijbel geen gevoels-woord: zo van, lief vinden, lief doen.
Het is een werk-woord: behandelen zoals de Here Jezus mensen behandelt - vol
respect en aandacht, als medemens, als je gelijke.
Vul dat dan maar in: met suri's, dombo's, chaggo's ... met rijksgenoten en
buitenlandse werknemers,
... met mensen die anders denken en geloven,
... met mensen waarmee je het zo moeilijk hebt.
Wie echt en oprecht een volgeling van Jezus wil zijn ... zal een eeuwigheid lang bezig
zijn met deze invuloefening: Wie is mijn vijand?
Wat is liefhebben?
Wat kan ik? Hoe kan ik?

*

Samen leven ... omgaan met elkaar.
Jezus leert ons in de Bergrede ...
* verder te gaan dan wij willen, kunnen, moeten ...
* grenzen te overschrijden ...
* door vrede te zoeken iets nieuws mogelijk te maken.
Kortom ... meer dan het gewone te zoeken en te doen.
Dan zul je volmaakt zijn, zoals je hemelse Vader volmaakt is.
Volmaakt?
Dan zul je aan je doel beantwoorden.
Daarvoor heb je een plaats op deze aarde gekregen.
Om er te zijn ... voor God en voor die ander.

Jezus wil ons inspirerende Voorbeeld zijn.
Samen leven ... omgaan met elkaar ... op school en op het werk.
Leven vanuit de Bergrede.

Als vrienden en vriendinnen,
als broeders en als zusters,
van Jezus Christus, onze Here!

Want Jezus kwam naar deze aarde - niet om de wet van God aan de kant te schuiven, als ouderwets en uit de tijd te verklaren.
Jezus is gekomen om die wet van God te vervullen.
Tot z'n doel, tot z'n bestemming te laten komen.
Sterker nog ... om God en zijn naaste tot hun doel te laten komen.
Jezus was rechtvaardig.
Hij deed gerechtigheid.
Hij was trouw aan wat God duidelijk heeft gemaakt als zijn wil, wat het ook kosten mag.
Hij maakte God geboden volop wáár.

En wij?
Jullie, zegt Jezus, jullie gerechtigheid moet overvloediger, nog royaler zijn, dan die van de Schriftgeleerden en de farizeeën.
Nou, we weten uit de Bijbel, dat Schriftgeleerden en farizeeën geen mensen waren die er de kantjes afliepen.
Zij dienden God tot in de kleinste details van het leven toe.
Zorgvuldig tot in de puntjes.
Des te klemmender klinkt het wat Jezus zegt:
Als jullie gerechtigheid niet overvloedig is, meer dan die van de Schriftgeleerden en farizeeën.
De mensen bij de berg waar Jezus spreekt waren diep geschokt door deze woorden.
En wij, zijn wij niet minder geschokt dan zij door deze woorden?
We lopen zo dikwijls stuk op de werkelijkheid.
Inderdaad, de harde werkelijkheid ...
Andere mensen, situaties en verhoudingen, op school en op het werk, onze eigen mogelijkheden en onmogelijkheden.
Daar lopen we tegen op.
En dat kan behoorlijk pijn doen!

Moeten we dan maar Gods geboden aan de kant schuiven?
Moeten we dan maar Jezus' woorden langs ons heen laten glijden?
Dat kan nooit Gods bedoeling zijn.
Wat we wel mogen is ... bidden om kracht, om wijsheid en volharding om - in die harde werkelijkheid - als een betrouwbare christen te leven.
Op school en op ons werk.
Toegewijd zijn, helemaal gericht zijn op God en de mensen.
Niet omvallen voor wat ze zeggen en doen.
Ernst maken met wat je hebt gezien en gehoord in Gods Woord.
Als het gemakkelijk is én als het moeilijk is.
In goede en in kwade dagen, in rijkdom en in armoede, in gezondheid en in ziekte.
Samen leven ... tot Gods eer.

Amen.

Ds. Jan K.C. Kronenberg, Leeuwarden 2008

! Graag een mailtje wanneer deze preek in een gemeente wordt gelezen. !